

2 april 2025

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

BSA UIT BEELD...NEE, TOCH NIET... OF WEL?

1 Inleiding

Zo af en toe is het best aardig om eens te kijken wat de TK zo dagelijks in haar politieke werkomgeving aan het doen is voor het onderwijs. Dat is best wel 'heul errug veul'... Maar een van de meest interessante en populaire activiteiten is het indienen van vragen bij de minister, alleen of als groepje. Het is een manier, zo wordt het ook wel gezien, om de brug tussen de maatschappij en de politiek stevig in stand te houden. Veel lijstjes met Kamervragen worden opgehangen aan persberichten, opiniestukken, artikelen en achtergrondverhalen uit de media.

In dit nummer nemen we een onderwerp bij de kop, dat ook behoorlijk interessant is voor hogescholen en universiteiten nl. het *studieadvies met afwijzing* (want zo staat het in de wet; bindend studieadvies (bsa) is een begrip dat de instellingen zelf hebben bedacht maar nu als zodanig volledig is ingeburgerd).

Het gaat om vragen van het Kamerlid Martens-America (VVD) die zich zorgen maakt¹ over een artikel, begin februari geplaatst in Trouw: 'Het bindend studieadvies verdwijnt langzaam van de hogeschool'. Mooie en provocatieve kop, dat mag hardop worden gezegd, want niet alle instellingen zijn bevraagd. Het zijn vooral grote instellingen die tijdens en na coronatijd aan de bel hebben getrokken toen bleek dat de resultaten van de instroom minder rooskleurig werden, als gevolg van die corona. Men is vervolgens met andere scenario's gekomen, om veel studenten toch de kans te geven door te studeren en mogelijk met meer of minder vertraging de opleiding af te ronden.

We lopen de vragen en de OCW-antwoorden door. Het is aldus een informatief geheel maar we willen ook laten zien hoe het zich baseren op media tot dit soort aanpak communicatief kan leiden.

2 Vragen en antwoorden en kanttekeningen

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht 'Het bindend studieadvies verdwijnt langzaam van de hogeschool'?

Antwoord 1

Ja.

Ja, logisch, want anders heeft het stellen van deze vragen geen zin. Wat zou er trouwens gebeuren als het antwoord 'nee' is? Flauw, want het bericht is altijd digitaal bijgevoegd...

Vraag 2

Klopt het dat het huidige kabinet – in tegenstelling tot het vorige kabinet – geen plannen heeft om het bindend studieadvies (bsa) te versoepelen of af te schaffen?

Antwoord 2

Ja, het kabinet heeft geen plannen om de wettelijke regels rond het bindend studieadvies (bsa) aan te passen. De voorgenomen wetwijziging van het vorige kabinet om het bsa verplicht te maximaleren op 30 studiepunten aan het eind van het eerste jaar wordt dan ook niet doorgezet.

¹ Uit het stuk in Trouw: 'Het bsa wordt niet versoepeld', staat kort en krachtig in het regeerprogramma van het kabinet-Schoof. Dat betekent dat instellingen nog altijd 45 of zelfs 60 studiepunten van hun studenten mógen vragen als ze dat willen. Rechtse partijen zien zo'n drempel vaak als een aardige indicator voor iemands latere studiesucces. Vandaar de zorgen van de VVD op dit punt.

Helder neergezet. De regeling voor het uitbrengen van het verplichte studieadvies is niet aangepast en wordt het dus ook niet met deze regering. Het is goed in zo'n antwoord te noemen wat de voorgangers in beeld hadden, maar voor de rest komt er dus geen beweging meer rond het bsa. Op dit punt aangekomen kan men als OCW het beantwoorden eigenlijk wel stoppen, in formele zin, maar goed, er is meer aan de hand, als het gaat om de zorgen die worden geuit.

Advies verplicht, afwijzend (bindend) niet

Voor de goede orde en de volledigheid toch maar: Het uitbrengen van een studieadvies is verplicht maar het bindend verklaren niet. Het is de instelling die daarvoor een aanpak naar eigen inzicht in het beleid mag opnemen, soms zelfs per opleiding als dat noodzakelijk is en tevens leidt tot een beter studiesucces. De overheid kan natuurlijk het verstrekken van een studieadvies uit de wet gaan halen, maar dat is een optie die nog nooit is geopperd. Mogelijk kan er nog wat aan worden gesleuteld als het gaat om de bruikbaarheid ervan en om de effecten op de rendementen aangezien er nog wel wat ruis op de advieslijn valt te bekennen.

Norm bij een studieadvies

Ter herinnering voor degenen die onze nieuwsbrieven van een aantal jaren geleden niet hebben gelezen: Het studieadvies is gebaseerd op de behaalde studieresultaten. Lees maar:

Uit de WHW

Het instellingsbestuur van een bekostigde universiteit, hogeschool of levensbeschouwelijke universiteit brengt iedere student uiterlijk aan het einde van diens eerste jaar van inschrijving voor de propedeutische fase van een voltijdse of duale associate degree-opleiding of bacheloropleiding advies uit over de voortzetting van zijn studie binnen of buiten de associate degree-opleiding of de bacheloropleiding. In geval van een deeltijdse associate degree-opleiding of bacheloropleiding regelt het instellingsbestuur het tijdstip waarop dat advies wordt uitgebracht.

(...)

Deze afwijzing kan slechts worden gegeven, indien de student naar het oordeel van het instellingsbestuur, met inachtneming van zijn persoonlijke omstandigheden, niet geschikt moet worden geacht voor de opleiding, doordat zijn studieresultaten niet voldoen aan de vereisten die het bestuur daaromtrent heeft vastgesteld.

Het gaat derhalve om het niet voldoen aan de vereisten die gelden voor de studieresultaten, volgens de opleiding (want de overheid heeft daar helemaal niets mee van doen en heeft er ook geen voorschriften voor in het leven geroepen). Er staat nergens in de wet dat er een *norm* moet zijn die puur wordt uitgedrukt in *een hoeveelheid studiepunten*. Ook wordt niets gezegd over welke eenheden daaraan hebben moeten bijgedragen en hoe ze bij elkaar zijn 'gesprokkeld' (als de eerste 60 studiepunten niet zijn behaald). Misschien ontbreken er wel een paar cruciale kernvakken, als een goede voorspeller voor het studiesucces. Het kan ook zijn dat bepaalde assessments niet zijn behaald, essentieel voor het vervolg en 'het gedrag' dat de afgestudeerde dient te vertonen.

Kwantitatief en kwalitatief

Wat we hiermee bedoelen is dat (vrijwel) altijd de norm op zich een kwantitatief karakter kent en dat er in de formele context minder naar de kwalitatieve component van de studieprestaties wordt gekeken. Bij veel opleidingen is de persoonlijkheid en zijn de individuele gedragingen van groot en wezenlijk belang, zeker als men die kan beoordelen en objectief 'meten' op basis van de functies die in het verschiep liggen. Maar kennelijk durven veel opleidingen een dergelijke mix van 'persoonlijke en zakelijke competenties' als formele norm voor het studieadvies niet aan, tenminste als het een bindend negatief advies zou moeten worden. Alle menselijke zaken komen in de mentor- en studiebegeleidersgesprekken wel aan de orde, zonder meer, maar daar zullen veelal geen formele consequenties aan zijn verbonden – los van een mogelijke 'hardheidsclausule'.

Lage norm... student besluit...

Als alleen maar kwantitatief naar de verrichte prestaties wordt gekeken, mag op basis van de WHW de norm lopen van 0 tot en met 60. Als het om een klein aantal gaat, zullen de kwalitatieve beoordelingen (gesprekken, presentaties, attitudes bij belangrijke projecten, persoonlijk invullen van een stage) een belangrijkere rol spelen bij het advies, zodanig vormgegeven dat de student zelf een zware afweging mag en dient te maken. De mening van deze persoon is dan bindend voor de opleiding, zodanig dat er een programma moet worden aangeboden, vaak individueel.

Kijken wat er verder aan vragen op het bord van de minister werd gelegd.

Vraag 3

Kunt u bevestigen dat het kabinet het bindend studieadvies nog steeds onderschrijft?

Antwoord 3

Ja, het kabinet ziet het bsa als nuttig instrument om de studievoortgang van studenten in de gaten te houden en om studiebegeleiding vorm te geven. Het beleid en de wetgeving daaromtrent wordt dus ook niet gewijzigd.

Dit betekent dat de wettelijke bevoegdheid van universiteiten en hogescholen om zelf te bepalen of ze een bsa hanteren en zo ja, welke norm zij hanteren, ongewijzigd blijft. De wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) schrijft voor dat instellingen alle studenten aan het eind van hun eerste studiejaar een advies geven over de voortzetting van de studie en dat het instellingsbestuur aan dit advies een afwijzing kán verbinden.

Het blijft daarom de bevoegdheid van de instellingen om, in samenspraak met hun medezeggenschap, een bsa norm te hanteren of niet, en zo ja, welke norm ze hiervoor hanteren.

De minister had dus kunnen volstaan met 'ja', maar grijpt deze gelegenheid aan om iets te zeggen over het studieadvies al zodanig (al dan niet leidend tot een afwijzing – dus het negatief bindend zijn), kijkend naar wat in de wet staat. Het klinkt wat schools ('kijk gewoon naar de wet'), maar het is toch aan de instelling zelf hoe het studieadvies wordt ingekleed op basis van een paar simpele randvoorwaarden. Dus ja, men vindt als OCW dat het is zoals het is en dat is goed genoeg voor de instellingen om zelf mee aan de slag te gaan. Men heeft in de formele context een volledig vrijheid van handelen. Het op 0 studiepunten zetten van de norm is dus niet het afschaffen van het studieadvies, wel van het verdwijnen van de mogelijkheid om een student een negatief advies te geven en daarmee 'weg te sturen' zonder verdere kwalitatieve componenten van een norm.

Even snel een samenvatting

Dus nog even samengevat op dit moment van deze nieuwsbrief:

- Het uitbrengen van een voldragen advies is en blijft verplicht;
- De instelling (of een opleiding) mag hieraan een norm koppelen die moet zijn behaald om verder te mogen studeren;
- Daarbij mag de (kwantitatieve) norm op 0 worden gezet, zodat er geen afwijzing aan het advies kan worden gekoppeld (dus een 'bsa' uitbrengen) maar een kwalitatief advies op basis van de gesprekken en andere signalering kan wel worden verstrekt (positief, dringend...). Daarbij wordt ook bezien wat er dan nog allemaal is te doen om tot het getuigschrift te geraken.

Vraag 4

Klopt het dat, ondanks het beleid van het kabinet, verschillende hogescholen de versoepeling van het bindend studieadvies toch doorzetten en om hoeveel hogescholen en daarmee studenten gaat het inmiddels?

Antwoord 4

Zie ook mijn antwoord op vraag 3. Het beleid en de wetgeving rond het bsa zijn niet gewijzigd. Daarmee blijft het de wettelijke bevoegdheid van de instellingen om te bepalen of ze wel of niet een bsa hanteren, en zo ja, welke norm ze hiervoor hanteren.

Aangezien het de bevoegdheid van de instellingen zelf is, wordt niet centraal geregistreerd welke bsa-normen er worden gehanteerd. Van een aantal hogescholen is bekend dat ze hun eigen norm voor het bsa hebben versoepeld, of van plan zijn dit te doen, zoals Fontys, Avans, Zuyd Hogeschool, Hogeschool Rotterdam en de Hanzehogeschool. De hogescholen uit genoemde voorbeelden leiden zo'n 150.000 studenten op.

Nog maar weer een verwijzing naar de bestaande regeling. En ja, wat is een versoepeling want wie kan er goed en betrouwbaar inschatten hoe een student met een achterstand het in de eigen opleiding blijft gaan doen, of wat betrokkene mogelijk wel en prima allemaal lukt om te behalen als hij of zij de opleiding moet verlaten en ergens anders aan de studie gaat.

Anders gezegd, een versoepeling – dus een laag aantal studiepunten dat al voldoende is om ook alvast met het tweede jaar te mogen beginnen – kan op de langere termijn tot problemen leiden, en vervolgens kan de student geen tweede advies (bindend) ontvangen en mag betrokkene gewoon blijven studeren zolang als hij of zij wil resp. moet om het getuigschrift te behalen.

Vraag 5

Kunt u aangeven op welke basis deze uitfasering van het bindend studieadvies gebeurt en welke vrijheid dan wel ruimte onderwijsinstellingen hebben om een bindend studieadvies in te stellen dan wel af te schaffen? Welke mogelijkheden tot sturing heeft u hier?

Antwoord 5

Zie mijn antwoord op vraag 3. Het beleid en de wetgeving rond het bsa blijven ongewijzigd. De instellingen hebben de wettelijke bevoegdheid om, in samenspraak met hun medezeggenschap, te bepalen of ze het verplichte studieadvies bindend maken of niet en zo ja, welke norm ze hiervoor hanteren.

Zie daar de herhaling die in werking treedt. Er hoeft wettelijk alleen maar aan het eind van het studiejaar een studieadvies te worden afgegeven (na gesprekken met de mentor of studiebegeleider) en verder mag elke instelling (in theorie elke opleiding) zelf gaan inschatten of een bindend advies past bij de opleiding en zo ja, wat dan de norm is (kan dus ook een kwalitatieve component hebben).

De vragenstelster is kennelijk bang dat over enige tijd alle hogescholen meegaan in wat er nu bij de genoemde grote instellingen gebeurt en het bsa obsoleet wordt. Het zou als zodanig een theoretische optie worden die wel in de wet blijft staan maar in de praktijk niet meer wordt gehanteerd.

Ervaringen met het geven van een advies inzetten!!

Laten we nu eens heel helder zijn op dit punt. Het mag toch ongetwijfeld duidelijk zijn bij opleidingen die al jaren worden verzorgd, wat de meest cruciale factoren zijn die meespelen bij het 'mislukken' van studenten of leiden tot veel studievertraging. Het zou heel gek als er geen onderzoek wordt gedaan naar 'struikel-eenheden' en onderwijskundige zaken die voor veel studenten een signaal zijn als het gaat om het wel of niet bereiken van studie- en studentsucces. Een norm komt derhalve niet zomaar uit de lucht vallen...

Vertrouwen overheid en controle NVAO (die kan 'adviseren')

Dat betekent aan de ene kant dat de overheid vertrouwen moet hebben in de hogescholen en universiteiten als het gaat om het uitbrengen van adviezen op basis van de wetgeving en aan de andere kant dat instellingen flink door een NVAO-panel mogen worden doorgezaagd als blijkt dat er veel studenten blijven hangen (dus dat de gemiddelde verblijfsduur stijgt) en dat in het tweede studiejaar veel studenten een opvallende studievertraging aan het opbouwen zijn². Misschien dat het NVAO-panel ook adviezen mag geven over het anders omgaan met het studieadvies – eventueel bindend voor de opleiding, om aan de eisen van de kwaliteitsborging te kunnen blijven voldoen.

Vraag 6

Bent u in gesprek met onderwijsinstellingen en in dit geval specifiek met de hogescholen die het bindend studieadvies versoepelen en wat is uw inzet in die gesprekken?

Antwoord 6

Nee, ik voer op dit moment geen gesprekken met individuele hogescholen over het bsa. Zoals aangegeven heb ik geen plannen om de beleidswijziging van het vorige kabinet voort te zetten. Het beleid, de wettelijke bevoegdheid zoals deze aan de instellingen is toebedeeld, blijft ongewijzigd. Het kabinet ziet het bsa als nuttig instrument om de studievoortgang van studenten in de gaten te houden en om studiebegeleiding vorm te geven. Instellingen moeten hun beleid rond het bsa afstemmen met de medezeggenschap. Het blijft dus aan instellingen om samen met de medezeggenschap verschillende argumenten rond het bsa te wegen.

Weer een herhaling van zetten, met een uitleg van wat er met het studieadvies wordt bedoeld als instrument. Zoals we hierboven al hebben aangegeven, is het terecht dat het advies nadrukkelijk wordt ingebed in de studiebegeleiding.

² Bij de Ad is misschien soepelheid meer voor de hand liggend omdat een derde jaar van inschrijving nog geen ramp voor de student en de hogeschool hoeft te zijn. Wat wel moet worden vermeden is dat bij een vastlopende bachelorstudent wordt gezegd: ga maar naar de Ad, om een negatieve connotatie ervan te voorkomen. Echter, als die analyse al in het eerste semester plaatsvindt, past het wel weer in het dynamische keuzeprocess van de student en het 'uitproberen' van wat het best bij hem of haar aansluit.

Interessant is wel het noemen van commissies die vallen onder of te maken hebben met de medezeggenschap (waarbij je ook kunt denken aan de opleidingscommissie of een bepaalde deelraad). Het is voorstelbaar dat de medezeggenschapsraad specifiek hiervoor binnen elk domein of groep van opleidingen een expertteam heeft om te bezien hoe het bsa uitpakt in de verschillende delen van de instelling – en op basis daarvan kan adviseren wat anders zou moeten kunnen zijn binnen de hogeschool of specifieke opleidingen.

Vraag 7

Ziet u bij hogescholen die eerder besloten het bindend studieadvies te versoepelen meer uitval in latere jaren van opleidingen?

Antwoord 7

In de meeste gevallen is het nog te vroeg om conclusies te trekken over aanpassingen in het bsa-beleid van individuele hogescholen en effecten daarvan op uitval (in latere jaren). Reden hiervoor is dat deze aanpassingen vaak vrij recent zijn doorgevoerd.

Zo heeft Fontys besloten om het bindende karakter van het bsa te laten vervallen per studiejaar 2024/2025 en vervangt Avans per volgend collegejaar het bsa door een doorstroomnorm (waarbij studenten niet verwezen worden wanneer zij de norm niet halen).

Hogeschool Zuyd heeft per studiejaar 2021/2022 het bsa vervangen door een niet bindend advies. Uit het dashboard studiesucces van de VH blijkt dat de uitvalcijfers bij Zuyd Hogeschool geen opvallende stijging of daling laten zien.

Helder antwoord. Het effect van het onderwijs tijdens de coronaperiode en het vervolgens gaan aanpassen van de normen is pas te meten vanaf het komende studiejaar, voor de Bachelor dus. Over de Ad-opleidingen zou evenwel wat meer kunnen worden gezegd, maar we hebben begrepen dat het aantal Ad-studenten met vertraging duidelijk aan het stijgen is³. Dat zal bij de Bachelor straks ook wel het geval zijn, is het sterke vermoeden.

Dat het dashboard van de VH voor Zuyd Hogeschool geen opvallende verandering laat zien als het gaat om de uitval, is ook nog niet echt te onderbouwen. Studenten mochten blijven ondanks de opgelopen vertraging en de effecten zullen ook pas volgend jaar zichtbaar worden, is ons vermoeden. Denk ook maar eens aan de 'reguliere' langstudeerders bij het maken van allerlei statistieken.

Vraag 8

Hoe beoordeelt u de 'doorstroomnorm' die sommige hogescholen nu (gaan) hanteren en bent u het ermee eens dat dit studenten die wel het aantal benodigde studiepunten hebben gehaald benadeelt, doordat studenten zonder voldoende bewezen voorkennis doorstromen?

Antwoord 8

Zoals aangegeven in antwoord op vraag 3 hebben instellingen de wettelijke bevoegdheid om het bsa vorm te geven. Het is daarnaast aan instellingen zelf om hun curriculum en studieprogramma vorm te geven en daarbij eventueel gebruik te maken van een 'doorstroomnorm'. Een doorstroomnorm is er op gericht om de benodigde kennis voor het daaropvolgende jaar te waarborgen. Het zou dus niet zo moeten zijn dat studenten naar het tweede jaar doorstromen zonder voldoende voorkennis om de daaropvolgende vakken te kunnen volgen.

Het is een bijzondere formulering van deze vraag. Je zou het kunnen opvatten als dat bepaalde groepen studenten erg hun best doen om minimaal de norm te halen en dat ze vervolgens zien dat anderen toch ook door mogen gaan voor het tweede jaar, al is die norm niet behaald. Wat is die norm dan nog waard, is de suggestie. Het aspect 'benadeling' is moeilijk te duiden of het zou moeten betekenen dat goede studenten moeten gaan optrekken met degenen die minder goed presteren.

Impliciete waarschuwing toch wel

Het antwoord is helder als zodanig maar het is tevens een impliciete waarschuwing aan de instellingen die met hun norm (uitgedrukt in studiepunten) de lat wel erg laag leggen. Studenten die

---

³ Het zou zo maar eens kunnen zijn dat juist die groep Ad'ers na het behalen van het diploma (dus na 3 jaren) meteen een baan gaan zoeken. Daarmee daalt het aantal ingeschreven hbo-studenten nog sterker dan nu al wordt verwacht. Mogelijk keren deze Ad-alumni nog een keer terug, maar dan zal het niet om massale groepen gaan.

mogelijk heel optimistisch zijn wat hun presentatievermogen betreft, gaan dan gewoon ondanks waarschuwendes adviezen door. Het is bijvoorbeeld zoals hier eerder in deze nieuwsbrief genoemd, goed als in ieder geval voor bepaalde kernvakken voldoende resultaten te zijn gehaald. Daarmee wordt dus een kwalitatieve component aan het 'studieadvies' toegevoegd.

Ergo, OCW vindt dat er best met een 'doorstroomnorm' mag worden gewerkt. Voor alle duidelijkheid, het houdt in dat de reguliere norm is vastgesteld maar dat er een tweede lagere norm wordt vastgesteld. Zit een student tussen die twee normen in, dan mag de studie worden voortgezet. Daarbij is veelal het primaire doel het afronden van het eerste jaar en het secundaire doel het zoveel mogelijk behalen van het volgende leerjaar. Juist daarbij mag die kwalitatieve component best een rol spelen, bijvoorbeeld als die lagere norm is behaald via de resultaten voor bijvakken en projecten die gekoppeld zijn als het leren omgaan met het studeren in het hbo.

Aanbeveling voor toch een aanvulling in de wet

Het lijkt erop dat met deze uitspraak over het hebben van een doorstroomnorm OCW de zaak toch enigszins 'openbreekt'. Het hanteren van een hele lage norm moet nadrukkelijk gepaard gaan met een stevige studiebegeleiding om de studenten die anders onder de eerder gehanteerde norm zouden komen, zover te krijgen dat ze een duidelijke keuze maken teneinde de kans op het behalen van het getuigschrift in een redelijke tijd zo groot mogelijk te laten zijn. Het vraagt dus om een systeem van begeleiding met een openlijke monitoring van de resultaten die worden behaald en het bezien van wat de consequenties zullen zijn als niet alles naar wens verloopt.

Anders gezegd, laten de instellingen die al werken met een doorstroomnorm (ze verschillen vaak van elkaar⁴) om tafel gaan met elkaar (als ze dat al niet doen) om ervaringen uit te wisselen. Instellingen die interesse hebben in het gaan gebruiken van een doorstroomnorm kunnen aanhaken.

Het is goed om hier nog een passage uit het artikel in Trouw te vermelden, in het kader van bovenstaande beschouwing:

Maar terwijl politiek Den Haag het bsa prijst, lijkt met name op de hogescholen de versoepeling dus allang ingezet. Daarbij beroepen de hbo-instellingen zich vaak op dezelfde motivatie als Dijkgraaf. "Wij willen gemotiveerde studenten niet meteen afstraffen voor een valse start", geeft Avans als reden. "Bovendien kan het controlerende karakter van het bsa de intrinsieke motivatie van studenten negatief beïnvloeden, omdat studeren dan meer als een verplichting voelt in plaats van een persoonlijke keuze."

Bij Avans is het bsa vanaf september daarom niet langer bindend, laat de hogeschool nu weten. De grens van 45 studiepunten die de hogeschool altijd hanteerde, moet voortaan worden gezien als een meer vrijblijvende 'doorstroomnorm'. Wie minder punten haalt, kan ervoor kiezen om het hele jaar over te doen of de achterstand via een maatwerktraject in te lopen in het tweede studiejaar. Maar de opleiding verlaten hoeft dus niet meer.

Vraag 9

Klopt het dat universiteiten algemeen genomen positiever zijn over het bindend studieadvies dan hogescholen en zijn u niettemin universiteiten dan wel individuele universitaire opleidingen bekend die hun bindend studieadvies versoepelen of loslaten? Doen zij dit om dezelfde redenen en op dezelfde manier als de hogescholen?

Antwoord 9

Naar aanleiding van een voorstel van het vorige kabinet om het bsa aan te passen heeft koepelorganisatie Universiteiten van Nederland (UNL) haar standpunten uiteengezet. De VH heeft in 2021 haar standpunten rond het bsa beschreven in een position paper. UNL wees in het stuk op het belang van het bsa en vroeg om de huidige wet- en regelgeving, waarbij instellingen samen met de medezeggenschap het wel/niet hanteren van het bsa bepalen, in stand te houden. Ook de VH gaf in het position paper aan dat het kunnen voeren van maatwerk rondom het studieadvies essen-

⁴ Dit heeft vooral ook te maken met het beleid van een hogeschool om vroegtijdige uitval te voorkomen, wetende dat er jongeren zijn die eerst moeten wennen aan het systeem en dus de tijd krijgen om zich – met herkansingen en andere opties voor toetsing – te kunnen opwerken. Het zijn soms 'laatbloeiers', al is het zo dat het systeem niet is ingesteld op teveel vertraging. Zo kan iemand wellicht eerst beter de Ad doen, desnoods met een jaar extra, om vervolgens zonder veel problemen het aanvullend bachelorprogramma te gaan doorlopen.

tiel is. Ze gaven aan dat het al dan niet hanteren van een bindend advies moet passen in de context en het pedagogisch didactisch model van een opleiding en/of de hogeschool. De VH pleit dan ook voor behoud van de huidige wettelijke ruimte om een bsa te kunnen hanteren. Voor zover mij bekend hanteren, onder universitaire opleidingen, enkele opleidingen van de Faculty of Health, Medicine and Life sciences (FHML) van de Universiteit Maastricht geen bsa. De in mijn antwoord op vraag 4 genoemde hogescholen geven verschillende redenen voor het niet toepassen van het bsa, zoals dat het niet zou passen bij het individuele leerproces, dat het niet goed zou passen bij de individuele verantwoordelijkheid van studenten of te hoge stress en prestatiedruk. Bij opleidingen van de FHML van de UM zou het bsa niet passen in het toetsstelsel van programmatisch toetsen.

Hier is niet veel aan toe te voegen. Het antwoord correleert met hetgeen door ons ook is aangehouden met vrijheid voor de instelling om het advies en een eventueel bindend karakter ervan zelf in te bedden in het beleid.

3 Aanbeveling voor een kort onderzoek onder alle instellingen

Toch zouden we OCW willen adviseren om op korte termijn een simpel onderzoek te laten uitvoeren onder alle instellingen om na te gaan wat er op dit moment zoal leeft in het hoger onderwijs. Het kan een korte vragenlijst zijn die naar de CvB's is te sturen. Daarbij kan worden gedacht aan zaken rond het studieadvies per 1-9-2025 zoals:

- Is er sprake van een instellingsbeleid m.b.t. het toepassen van het geven van een studieadvies?
- Zo niet, wordt dit aan de opleidingen overgelaten?
- Als er sprake is van een algemene norm voor het mogelijk kunnen afwijzen (dus een bsa kunnen geven), dus geldend voor de gehele instelling op basis van een aantal te moeten behalen studiepunten, wat is dan die norm?
- Wordt in dat geval ook gekeken naar meer kwalitatieve zaken, meespelend voor het al dan niet verbinden van een afwijzing aan het studieadvies?
- Als de opleidingen hun eigen (kwantitatieve) norm mogen vaststellen, bij welke opleiding(en) is die norm het laagst en bij welke opleiding(en) het hoogst? Geef ook de aantallen die daarbij horen.
- Wordt er gewerkt met een zgn. doorstroomnorm binnen de instelling of bij bepaalde opleidingen? Zo ja, is er een korte beschrijving aan te leveren van hoe deze norm in elkaar steekt?

Een en ander kan nog wel worden verfijnd want er zijn drie soorten inrichtingen, voltijd, deeltijd en duaal, en daarbij kan het beleid duidelijk van elkaar afwijken. Dat geldt ook voor de Ad- resp. de bacheloropleidingen, vanwege het verschillende karakter. Maar eerst een beeld zien te krijgen van wat er aan het bewegen is, kan al voldoende informatie opleveren.

4 Kortom

De regeling rond het uitbrengen van een advies over de studie blijft dus zoals deze is. Er is en blijft voldoende ruimte om als instelling een (kwantitatieve) norm vast te stellen en deze te gebruiken als basis voor het geven van een afwijzing, dus een 'bsa'. Sleutelen eraan als wetgever zou alleen maar kunnen en moeten gebeuren als blijkt dat in de komende jaren het aantal uitvallers gaat stijgen (denk aan de gevolgen van corona) en het aantal studenten dat vertraging oploopt veel groter zal worden. Met de coronaperiode is duidelijk een markering in de tijd aan te geven en de gevolgen daarvan – ook voor de instroom die op een afwijkende manier aan het hbo en wo is begonnen – zullen nu zichtbaar worden, een viertal jaren later.

Mogelijk dat in de komende periode de panels van de NVAO aanvullend op hetgeen ze nu allemaal al doen, kunnen nagaan wat er met de normen voor het studieadvies is gebeurd, of ze een en ander monitoren en op welke wijze ze mogelijk denken aan het aanpassen van de norm. Zeker bij de instellingen die met de zgn. doorstroomnorm werken, kan een aanvullend onderzoek geen kwaad, al is het maar dat de positieve uitwerking ervan kan leiden tot een meer landelijk te gebruiken format.

Kortom, door de bewegingen die de hogescholen in gang hebben gezet rond het 'bsa' zal in de komende tijd nog best vaak over de vormgeving worden gesproken. Met het gebruik van een doorstroomnorm lijkt die discussie niet te vermijden.